

DIEGO SOLA,
Història dels papes, Barcelona, Fragmenta,
2022, 221 pp.

per Jaume Dantí i Riu

226

El llibre que es presenta és la primera història dels papes que es publica en català, alhora que també s'ha editat en castellà. Aquest no és, però, el principal valor de l'obra, sinó que el que en sobresurt és l'enfocament sobre una temàtica que ha fet córrer rius de tinta i la capacitat de síntesi que l'autor demostra per tractar un tema de tan llarg abast sense deixar-se res del més significatiu dels principals pontificats. Diego Sola és un jove historiador, reconegut ja pels seus estudis sobre l'espiritualitat i la cultura religiosa a l'època moderna, així com per les relacions de missioners ibèrics a la Xina. Entre d'altres és autor d'*El cronista de la Xina. Juan González de Mendoza, entre la misión, el imperio y la historia*, publicat per Edicions de la UB (Barcelona, 2018), i editor, conjuntament amb Pere de Manuel, de *La presència cartoixana a Catalunya, segles XII-XX*, d'Edicions de la UB (Barcelona, 2022).

Si no fos per la joventut de l'autor, nascut el 1988, s'hauria de dir que es tracta d'una obra de maduresa, ja que en forma d'assaig es desgranen i s'interpreten amb tota cura els dos mil anys de la història de l'Església i de la història general d'Occident, perfectament inserides l'una en l'altra, alhora que fa les referències escaients de la incidència d'ambdues en la història de

Catalunya i dels Països Catalans, ja sigui amb el rei Pere el Catòlic, Ramon Llull, el bisbe Miquel Ricomà, el cardenal Vidal i Barraquer o l'abat Escarré. Tot i que ressegueix cronològicament les aportacions dels successius papes (aturant-se especialment en els més rellevants), no es tracta simplement d'una successió de biografies sinó d'una lectura aprofundida de la història de la institució que encapçalaven —amb llums i ombres— i de l'estreta relació amb el context polític i social europeu del període corresponent.

L'enfocament és el que correspon a la metodologia pròpia de la recerca històrica més rigorosa. Parteix de la hipòtesi que la història de l'Església i dels papes, on es vincula fe i poder, està marcada per crisis periòdiques, de manera que s'analitzen les característiques de cada moment i es pregunta per què i com s'hi arriba, així com de quina manera se superen. Són les respostes a aquestes preguntes les que permeten una interpretació fonamentada dels fets i els canvis, més o menys profunds, que donen una visió de la complexitat d'un itinerari mil·lenari, lluny tant de l'hagiografia com de la hipercrítica ideològica basada en el prejudici. La finor analítica de Diego Sola es mostra ja en el lema que introdueix l'obra, amb la citació dels versos de «L'Infern» de Dante, quan diu:

*Ai, Constantí, de quants de mals fou
[mare,
no que tu et convertissis, sinó el dot
amb el qual enriqueixes el Sant Pare!*

I amb el títol de l'epíleg del llibre, manllevat en part de Lucien Febvre: «Sense problemes no hi ha història, no hi ha història sense crisi.» En aquest cas les preguntes han estat ben formulades i les respostes es fan ressò dels diversos factors propis del temps que intervenen en cada període, començant per la personalitat del papa de torn.

El llibre està estructurat en tres parts, que corresponen a una divisió temporal; cadascuna d'elles marca, alhora, canvis importants en la història de l'Església i d'Occident en general. La primera abasta des dels orígens a l'auge i a la crisi medieval; la segona, del Renaixement a la Il·lustració; la tercera, tracta del papat en el món contemporani. L'obra s'inicia amb un prefaci on es justifica el tractament del tema des del concepte de *crisi*, i es clou amb un epíleg que recull tot un seguit de preguntes de la història del que hauria pogut ser, les quals, encara que siguin ficció, porten el lector a continuar una reflexió que permet aterrar en la crisi actual de l'Església catòlica i a preguntar-se per què sembla que no tingui la capacitat de superar-la, quan de fet disposa del més essencial per fer-ho.

El llibre és llegeix amb gust pel tema i per la qualitat de la redacció, però també és un llibre de consulta on es podrà trobar amb facilitat la referència que un havia oblidat. Tot plegat ajudats per un dels annexos, una taula cronològica on s'enllaça el papat corresponent amb les seves principals accions i els esdeveniments més rellevants del període.